

# NÄKÖKULMIA RAJOITUSLAIN VALMISTELUUN

## STM114:00/2017

HE-luonnos laeiksi kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta ja paras-puitelain velvoitteiden jatkamiseksi

22.11.2017  
Mikael Palola

*Keski-Suomi*  
2020



# Maakunnan toimijoilla erilaisia näkökulmia

- HE-luonnos laeiksi kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta ja paras-puitelain velvoitteiden jatkamiseksi näyttäytyy maakunnan konsernin, järjestäjän ja tuottajan näkökulmista erilaiselta
- Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kokonaisuuden tarkoituksenmukaisuuden ja kokonaisedun arvioinnissa tulisi onnistua yhdistämään em. maakunnan eri näkökulmien lisäksi myös maakunnan kuntien intressit

# Järjestäjän näkökulma

- Järjestäjän tavoitteena on varmistaa, että maakunnalla on mahdollisuus määritellä palvelut ja palveluketjut yhdenvertaisesti ja kustannusvaikuttavasti, kohdentaa valtiolta saamansa rahat palveluille maakunta- ja palvelustrategian mukaisesti, määritellä tuottajille maksettavat korvaukset yhtenäisin perustein, luoda, hallita ja hyödyntää soite-markkinoita sekä kohdella ja ohjata palvelutuottajia yhdenvertaisesti
- Järjestäjän näkökulmasta olisi jopa suotavaa, että osa kunnista siirtäisi osan/kaikki valinnanvapauden piiriin tulevat palvelut jonkun markkinatoimijan tuotettavaksi. Näin maakuntaan olisi mahdollista synnyttää julkisen tuotannon rinnalle yksityistä tuotantoa myös niille alueille, joissa väestömäärät eivät riitä useille tuottajille. Lakiluonnoksen muotoilu, jossa ei estetä ulkoistuksia, mutta varmistetaan maakunnan mahdollisuus irtisanoa sopimukset ja yhtenäistää palveluja, määritellä palveluketjuja ja niihin liittyviä roolituksia, tuottajien kriteereitä ja tuottajille maksettavia korvauksia, on järjestäjän näkökulmasta kannatettava
- Järjestäjän tavoitteiden näkökulmasta myös alle 30%:n ulkoistukset voivat olla ongelmallisia, jos maakunta ei voi niitä irtisanoa. Pahimmillaan maakunnan alueella voisi olla esim. useita erilaisia ja eri pituisia asumispalveluja koskevia sopimuksia, jotka estäisivät yhtenäiseen asiakassetelimalliin ja niihin liittyviin palveluketjujen roolitukseen siirtymisen. Tästä näkökulmasta olisi syytä harkita irtisanomisehdon sisällyttämistä myös alle 30% sopimuksiin.
- Järjestäjän toimintaedellytysten varmistamiseksi olisi perusteltua myös selvittää, olisiko valinnanvapauslain 95§:ään mahdollista sisällyttää maakunnalla mahdollisuus olla hyväksymättä suoran valinnan tai asiakassetelipalvelun tuottajaksi sellaista tuottajaa, jolla olisi ko. palveluja koskeva, maakuntaan kuuluvan kunnan tekemään ulkoistukseen liittyvä voimassa oleva erillissopimus. Tämä vahvistaisi maakunnan järjestäjän mahdollisuuksia toteuttaa tavoitteensa mukaista sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämiskokonaisuutta yhtenäisesti koko maakunnan alueella.

# Maakunnan oman tuotannon näkökulma

- **Maakunnan oman tuotanto-organisaation tavoitteena on säilyttää vahva asema suhteessa muihin tuottajiin, varmistaa mahdollisuus tuottaa jatkossakin kaikkia järjestäjän määrittelemiä palveluja koko maakunnan alueella, vähintäänkin yhdenvertaisista lähtökohdista muihin palveluntuottajiin verrattuna.**
- Rajoituslaki ei estäisi kuntia ja kuntayhtymiä ulkoistamasta toimintojaan muille tuottajille. Maakunta voisi halutessaan irtisanoa ko. sopimukset 12 kuukauden irtisanomisajalla. Maakunnan oman tuottajan olisi kuitenkin vaikeaa käynnistää tuotantoa sellaisten kuntien alueella, joissa ei muutamaan vuoteen enää olisi ollut lainkaan julkista tuotantoa.
- Kunnilla olisi edelleen mahdollisuus ulkoistaa alle 30%:n suuruisia palvelukokonaisuuksia, ilman irtisanomisehtoa. Näin ollen maakunnan omalla tuottajalla voisi olla vaikea käynnistää esim. asumispalveluiden tuotantoa sellaisilla alueilla, joissa kunnat olisivat siirtäneet asumispalveluidensa tuotannon jollekin yksityiselle palveluntuottajalle. Tästä näkökulmasta olisi syytä harkita irtisanomisehdon sisällyttämistä myös alle 30% sopimuksiin.
- Kuntien mahdolliset sote-kiihteistöjen myynnit heikentävät maakunnan tuotanto-organisaation mahdollisuuksia harjoittaa tuotantoa sellaisten kuntien alueella, joilla kunnat ovat myyneet sote-kiinteistöt ulkopuolisille investoreille. Tästä näkökulmasta olisi syytä harkita, että kuntia velvoitettaisiin kiinteistöjen myynnin yhteydessä varaamaan maakunnan tuotanto-organisaatiolle etuosto-oikeuden kaltainen mahdollisuus vuokrata ko. tiloja maakuntien toiminnan käynnistyessä.
- Investointeja koskevat rajoitukset voivat asettaa maakunnan oman tuottajan epäedulliseen asemaan suhteessa muihin tuottajiin. Rajoittamislakiesitystä olisikin hyvä tarkentaa niin, että investointeja koskevat rajoitukset eivät koskisi sellaisia investointeja, jotka perustuisivat uuden maakunnan oman tuotannon intresseihin ja maakunnallisiin valmistelulinjauksiin

# Konsernin näkökulma

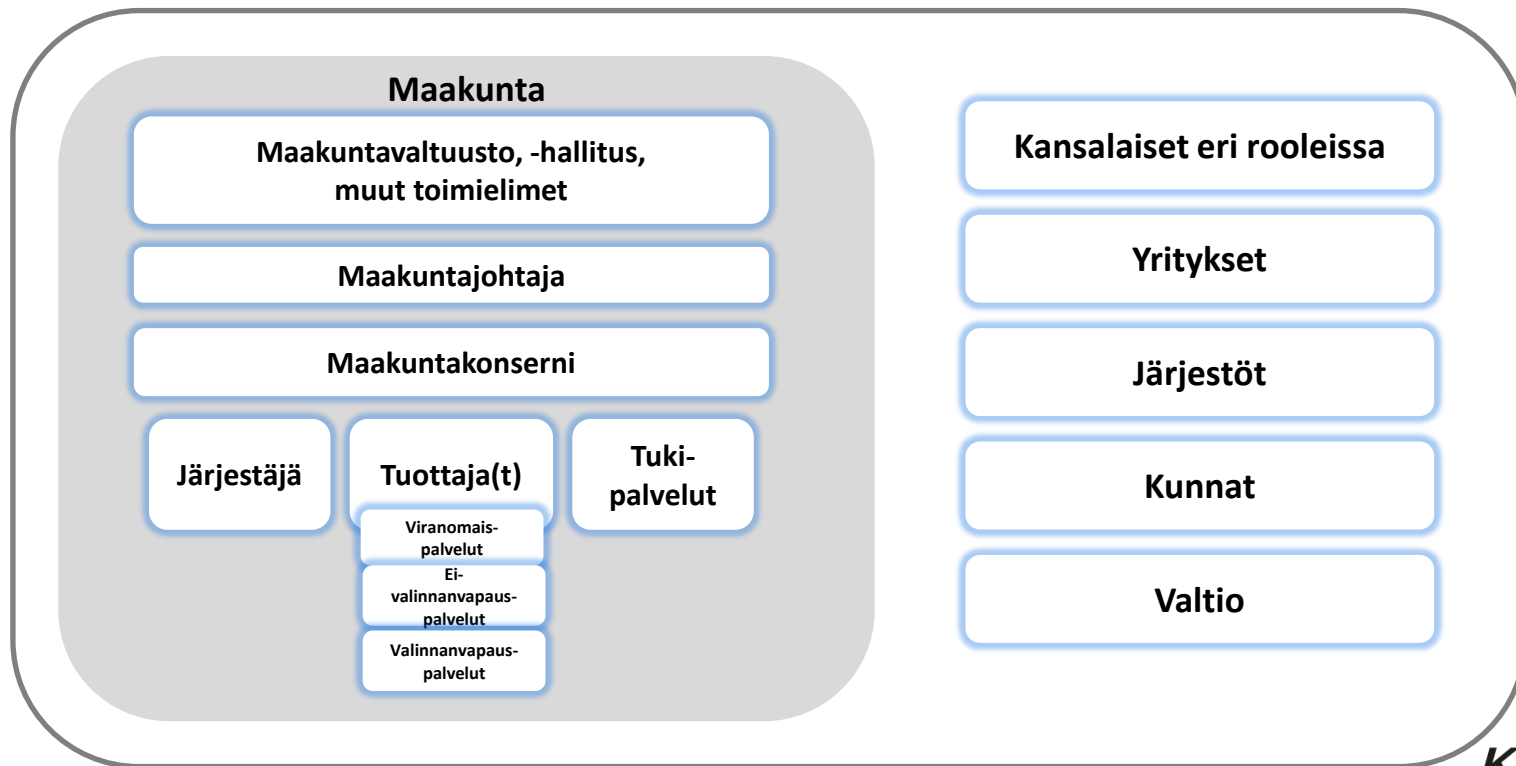
- Maakuntakonsernin tavoitteena on yhdistää järjestäjän ja tuottajan intressit. Konsernin tavoitteena on, järjestäjän ja tuottajan tavoitteiden toteuttamisen lisäksi myös siirtää kiinteistöihin ja kapasiteetin vaihteluihin liittyviä riskejä maakunnalta markkinoiden kannettavaksi. Samaan aikaan konsernin tavoitteena on varmistaa, ettei valinnanvapauden toimeenpano ja asiakkaiden mahdollinen siirtyminen muiden tuottajien palveluin piiriin aiheuta omalle tuotannolle ylitsepääsemättömiä sopeuttamistarpeita.

# Paras-lain jatkaminen

- Paras-lain mukaisten yhteistoiminta-alueiden toiminnan jatkumisen varmistaminen on perusteltua ja toivottavaa siirtymävaiheessa.
- Samalla tulisi myös varmistaa Paras-lain mukaisten velvoitteiden noudattaminen. Tämä ei ole ollut aina itsestään selvää. Lain voimassa ollessa on osa pienistä, järjestämisvastuun lain mukaisesti yhteistoiminta-alueelle siirtäneistä alle 20 000 asukkaan kunnissa ulkoistaneet omilla päätöksillään tuotantonsa. Tuotannon järjestelyjä koskeva päätösvalta tulisi lähtökohtaisesti sisältyä järjestämisvastuuseen. Näin ollen pienillä kunnilla ei olisi pitänyt olla päätösvaltaa tehdä ko. päätöksiä, vaan päätökset olisi tullut tehdä yhteistyöalueen päätöksentekoeleimissä.

# Sote-palvelujärjestelmän tarkoituksenmukaisuus

Mitä näkökulmaa kokonaisuuden arvioinnissa painotetaan (1§)



# Järjestäjän ja tuottajan roolit ja tehtävät

## Järjestäminen



- Tarpeiden selvittäminen
- Tavoitteiden asettaminen
- Rahojen kohdentaminen
- Palveluiden, palvelupolkujen ja etuisuuksien yms. määrittely
- Myöntämiskriteereiden määrittely

- Asiakasmaksujen määrittely
- Asiakas- ja palveluohjauksesta sekä integroinnista huolehtiminen
- Tuotannon linjauksista päättäminen
- Tuottajien kriteereistä päättäminen
- Valvontasuunnitelman vahvistaminen



## Tuottaminen

- Tuottaa palveluja järjestäjän määrittelemien vaikutus- ja laatuvaatimusten mukaisesti

- Päättää toimitiloistaan, henkilöstöstään, prosesseistaan, tukipalveluistaan jne.

### Suoran valinnan palvelut

- Yksityiset tuottajat
- Julkiset tuottajat



### Asiakasetelipalvelut

- Yksityiset tuottajat
- Julkiset tuottajat



### Ei-valinnan vapauden piirissä olevat palvelut

- Julkiset tuottajat
- Yksityiset tuottajat julkisen tuottajan alihankkijana





# Järjestäjän ja tuottajan roolit ja tehtävät

Järjestäjä



Tuottajat

 **PIHLAJALINNA**

 Punainen Risti

 Esperi



MAAKUNNAN  
YHTIÖ(T)

MAAKUNNAN  
LIKELAITOKSET

 Terveystalo

 sydän  
Tekee hyvää.

 Med Group

 MEHILÄINEN

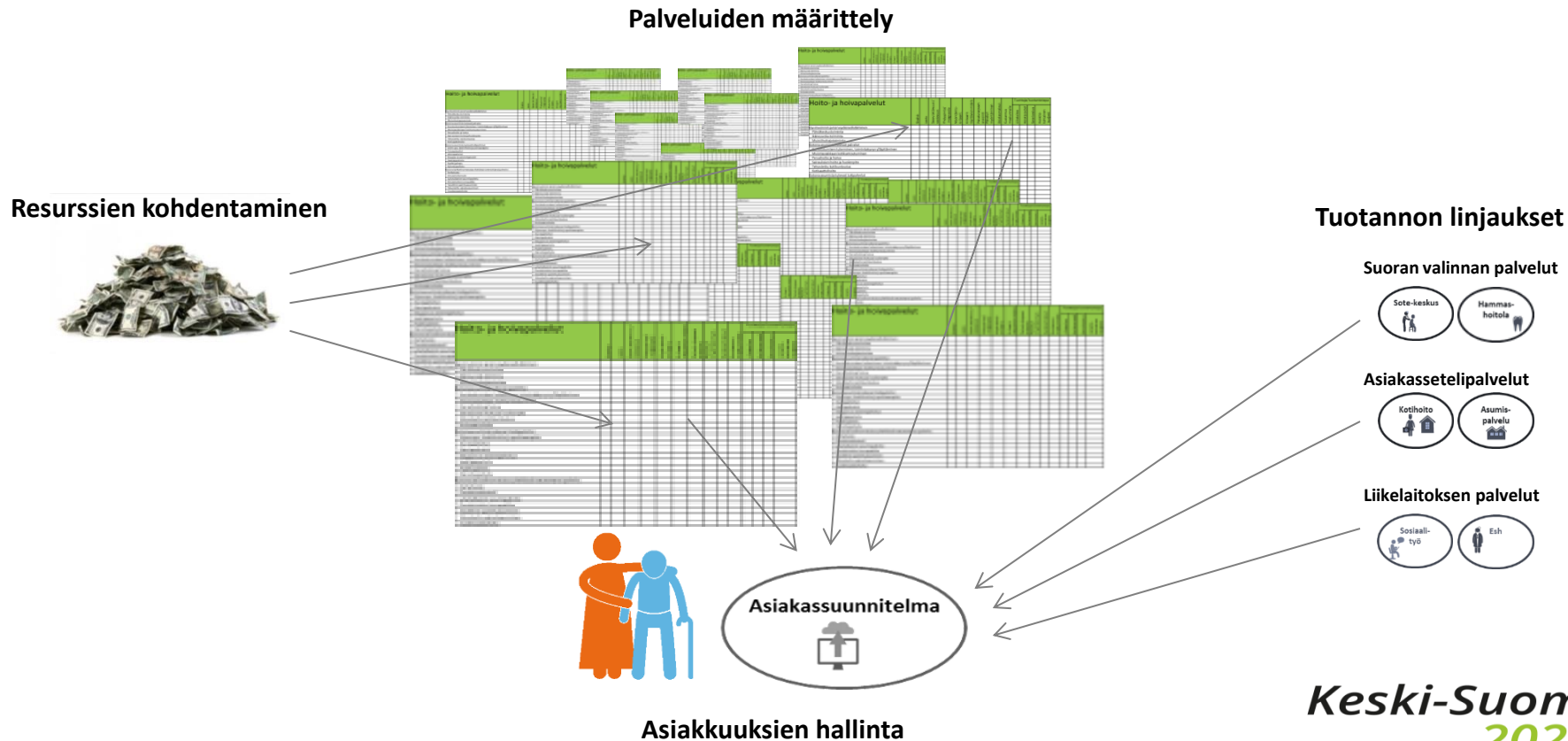
 CORONARIA  
BETTER HEALTHCARE

Attendo 

Huom. satunnaisesti valittuja esimerkkejä

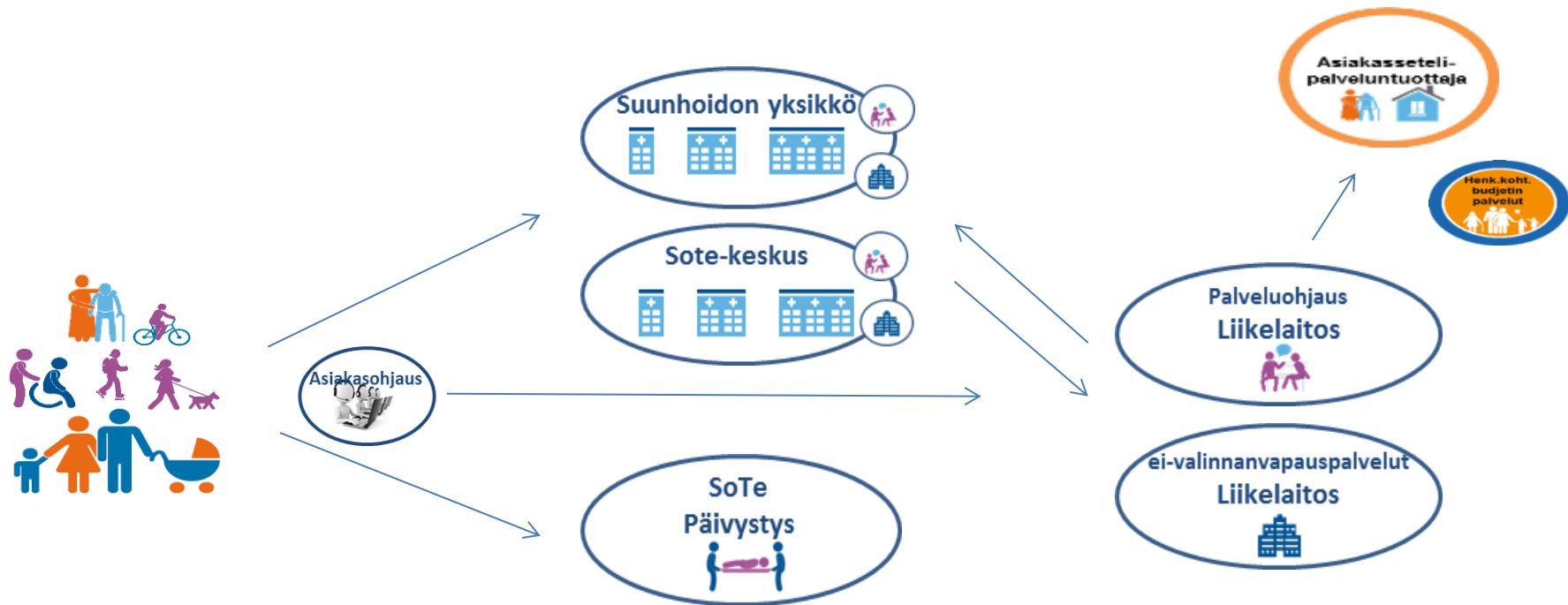
*Keski-Suomi*  
2020

# Järjestäjän ja tuottajien roolit ja näkökulmat



# Järjestäjän ja tuottajan roolit ja näkökulmat

Keski-Suomen sote-mallin näkökulmasta



**HUOM!**

*Valmistelijan alustavaa pohdintaa esivalmisteluvaiheen linjausten ja valinnanvapauslakiesityksen pohjalta*

**Keski-Suomi**  
2020